

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 3. An peccatum veniale fieri possit mortale ratione periculi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

Hic autem contemptus, ut bene dixit Suarez, lib. 3. de legib. cap. 8. n. 15. potest esse in intellectu, & in voluntate in intellectu est, quando sine violo fundamentum, & ratione iudicatur res aliqua, vel persona minori estimatione digna: quam par est: quia actus si circa Deum versetur, erit blasphemus: si circa homines erit iudicium temerarium, cuius gravitas ex gravitate obiecti mensuranda est. Ad peccatum contemptus hic error intellectus non requiritur: in voluntate autem est contemptus, si velis personam aliquam vel eius precepta, & consilia, pro nihilo habere: hanc voluntatem subsequitur opus, quo intendis personam illam vel eius precepta & consilia ostendere parum estimari debere.

Ex hac doctrina inferetur primo contemptum legis esse speciale peccatum distinctum ab illius transgressione: ac proprie esse necessarium explicandum, colligitur ex D. Th. communiter recepto 2. 2. q. 186. artic. 9. v. g. si omittas sacrum die festo ex contemptu legis, duplex peccatum committis, & omissione facti debiti, & contemptum precepti, Probo, quia violans ex contemptu legem non solum peccas peccato contrario legis violanti: sed etiam peccas, quia ex contemptu illam violas. Nam si hic contemptus, etiam sine voluntate legem transgrediendi adesse, quis dubitat peccatum grave fore. Ergo ex eo quod transgressio legis iungatur, non auferit malitiam. Neque potest malitiam transgressionis habere, cum indifferens sit iungi causaliter legis transgressioni: ita tradit Valent. 1. 2. disp. 7. q. 6. punct. 6. casu. 1. Th. Sanchez lib. 1. in decalog. c. 5. n. 6. Bonac. disp. 2. de peccat. q. 3. punct. 5. n. 16.

Sed inquires, in qua specie peccati contemptus sit? Respondeo si circa Deum, & eius precepta, & consilia contingat peccatum erit contra religionem; religio enim Dei te obligat debiti cultum, & honorem Deo exhibere, & consequenter illam non despiciere: si circa parentis contemptus sit, erit peccatum contra pietatem eadem ratione, pietas enim virtus est obligans revereri parentes, & conflaguones? si circa Praefatos & superiores, erit aduersus, obsequium; & obedientiam illis debitam: nullo tamen modo est formaliter contra obedientiam, potest enim despicere superior, quin eius precepta despiciatur. Quare inobedientia formalis, non est formalis contemptus, sed aliquando contemptum praesupponit, aliquando non solum nascitur ex superioris despectu, & abiecta illius estimatione, ut regulariter solet, contemptum praesupponit: si tamen ex indignatione illius, praesupponit odium si ex propria estimatione, & arrogancia, arguit superbiam: semper enim inobediens formaliter habet aliquid ex his moribus: nam precisè ad inobedientiam moveri non poterat: nemo enim intendens ad malum operari, Quod si contemptus veniens circa alias personas, minoris, quam spat est illas aestimando, est actus iniustus, ex iustitia enim culter debetur reverentia, honor, & aestimatio iuxta eius qualitatem: tamen velis illum aliter tractare, iniuriam illi irrogas.

Inferetur secundo contemptum non solum versari posse circa precepta, sed etiam circa consilia: haec enim contempti possunt, ut vana & inutilia. Quod si ita contemnatur, quis dubitat, peccatum committit: ita tradit Suarez, lib. 3. de legib. c. 2. n. 13. Azor. tom. 1. in sum. moral. lib. 1. c. 13. q. 1. Thom. Sanchez lib. 6. in decalog. c. 1. n. 3. & Suarez de legib. lib. 3. cap. 18. in fine. Bonac. supra n. 13. Ex quo fit laetius patere contemptum, quam inobedientiam formalem, cum haec solum sit circa precepta: contemptus esse potest circa consilia & circa personam, ut tenent supra dicti Doctores.

Difficultas praecipua est, an possit dari contemptus formalis, qui in unum veniale peccatum sit.

Ratio dubitandi est, quia potest contemptus versari circa materiam leuem: potes enim contemnere legem, cuiusque precepta non absolvent sed quatenus sunt in hac materia leui v. g. in silentio seruando: sed tunc, contemptus non videtur gravis, sed leuis leuem enim iniuriam videtur legislatori irrogare leuia eius precepta contemptus, graui, aestimans.

Propter hanc rationem plures Doctores affirmant dari posse peccatum veniale contemptus, sicut & inobedientiae formalis, si preceptum superioris contemnas, non absolute, sed quatenus est in materia leui: tenet Caietanus sum. verb. contemptus v. aduerte hic, ibi Armillia num. 3. Bartholom. de Medina 1. 2. quaest. 88. artic. 4. sine. Valent. 1. 2. disp. 7. quaest. 5. punct. 5. 6. in 1. casu. & 2. 2. disp. 8. quaest. 3. punct. 3. v. v. ceterum, conuenit Leonardus Lessius lib. 1. de iustit. c. 46. d. 6. n. 45. & 46. loquens expressè non solum de legislatore humano sed etiam diuino: & affirmans, si nolis illis parere in rebus minimis, ut ostendas eorum minima precepta te parui facere, non esse mortale: conuenit Thomas Sanchez lib. 1. in decalog. cap. 5. n. 11. & 12. in fine, in legislatore humano secus in diuino.

Dico igitur primo formalem contemptum Dei seu, de Deo indignam estimationem habere, aut illam aliquo signo ostendere, semper esse mortale: continet enim tacitam blasphemiam: in hoc omnes conueniunt, Suarez, n. 23. Bonac. disp. 2. de pecc. quaest. 1. 2. 5. numer. 10. Salas de legib. disp. 10. sect. 8. numer. 38. Idem est, si nolis Deo in re leui obedire, ne illum solatio afficias: nec eius beneplacitum facias: est enim actus odij, grauisque iniuria & ostendit satis animum deprauatum, sic. Ioan. Sanc. Ferd. de Castro, Sum. Mor. Pars 1.

disp. 7. sect. num. 13. Suarez, lib. 3. cap. 23. numer. 13.

Dico secundo, formalis contemptus diuini precepti etiam leuissimi, & cuiusvis consilij est semper mortale, Th. Sanchez, supra n. 11. sine. Ratio est, quia tacite ipsum Deum despicias, cuius precepta consilijue contemnis. Item si precepta diuina, & consilia contemnis, quia vana, & inutilia, nemini esse potest dubium esse grauisimum peccatum, ut ipsemet Leonardus faceret. Suarez, lib. 3. de legib. c. 28. n. 22. sed non videtur esse posse circa illa alius formalis contemptus. Dicere namque, te illa contemnere: eo quod vis ostendere te illa parui facere, non satisfacit. Rogo enim in quo stat te velle ostendere, parui facere precepta diuina leuissima, seu consilia. Non enim consistit in eo quod illa transgrediaris: quia velle ostendere te transgredi preceptum diuinum non est contemptus formalis alias quoties te laudas de peccato commisso, vel vis peccatum committere in praesentia aliquorum, diceretis precepta diuina formaliter contemnere, quod non est concedendum. Neque etiam stare potest in eo quod velis ostendere precepta illa leuia necessaria non esse ad salutem, & multo minus consilia: nam hoc est verissimum, & in hac ostensione contemptus esse non potest: contemptus enim non est, quoties est vera tui aestimatio. Restat ergo, ut contemnas precepta, vel consilia diuina, illa contemnas, ut vana & inutilia, vel saltem ut minus vtilia minusque contententia, quam de facto sunt: sed hoc, meo iudicio, continet tacitam blasphemiam, derogat enim aestimationi debita precepti diuini, & consilij. Ergo est peccatum mortale.

Dico tertio contemptus legislatoris humani, quatenus legislator est seu violatio cuiuscumque legis precepti, & consilij ipsius, ex tali contemptu semper reputo esse peccatum mortale, non solum in graui materia, ut ferè omnes dicunt, sed etiam in leui. Ratio est, quia esse rem leuem quae tibi imperata est non obstat quominus tibi imperetur ex eadem potestate: quia imperatur res grauis. Ergo si ex contemptu huius potestatis preceptum leue violas ita grauius peccas, ac si violares preceptum graue. Item potestas imperandi tibi rem leuem, à Deo dimanar, sicut dimanar potestas imperandi rem grauem: Ergo cum illam contemnis bonum ipsius Dei contemnis. Ergo Deo irrogas iniuriam: tacite enim Deum temnis temendo eius potestatem: hac enim ratione dixit Christus Lucæ 10. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit, ita Bonacina n. 10. Suarez n. 24. & in hoc sensu explicari potest, quod dixit Augustinus relatus in cap. vnum orarium, distict. 2. §. hinc. auerem nullum scilicet esse peccatum veniale, quod non fiat mortale si placet, quando placet, inquam ex legis contemptu: sic explicat Sanchez lib. 1. cap. 5. numer. 16. vel quando placet ex contemptu. Deo ut explicat, Suarez numer. 23. in fine. Verum si superior tatur non quatenus superior est sed quatenus est infirmus fortis, indoctus imprudens & ex huiusmodi contemptu nolis ei obedire in re leui, non erit peccatum mortale, quia tunc non contemnitur formaliter eius potestas, contemnitur enim eius persona ob defectus quos habet, potest ergo huiusmodi contemptus venialis esse, sicut & murmuratio, & detractio. Item si ex indignatione leui, & prauo aliquo affectu, erga superiorem nolis illi obedire in re leui, non est mortalis talis inobedientia neque talis indignatio, & prauus affectus charitatis grauius laedit, ut tenet Lessius n. 46. Sanchez n. 12. Bonacina n. 13. Ergo neque etiam supradictus contemptus superioris laedit grauius reuerentiam illi debitam, & ita tenet Sanchez in sum. lib. 1. cap. 5. numer. 8. 12. & 13. Suarez, de legib. lib. 3. cap. 28. numer. 24. Lessius n. 46. Bonacina numer. 10. & 11. Castro lib. 1. de leg. p. anal. cap. 5. conclus. 2. Ioan. Sanchez disp. 7. sect. num. 13.

Ex qua doctrina inferi Bonacina numer. 11. excusari à mortali clericos seminarii vel aliorum collegiorum, nolentes obedire suis praefectis, ex quodam ipsorum contemptu, quia tales praefecti veram potestatem non habent, nec vere superiores sunt, & sic potius videntur contemni: ut particulares homines ob aliquas ipsorum imperfectiones, quam ut superiores.

Dico vltimo contemnere alias personas, quae superiores non sunt aliquando est mortale, aliquando veniale pro materiae grauitate, vel leuitate cum enim peccatum hoc iniustitiae sit, recipit magis, & minus colligitur ex doctoribus supra relatis.

§. III.

An peccatum veniale fieri possit mortale ratione periculi.

1. Esse peccatum mortale, si sit occasio proxima illius.
2. Quod sit periculum proximum peccandi.
3. Proponitur triplex agnanda quaestio.
4. Propositum committendi omnia venialia esse mortale.
5. Resoluitur supradicta sententia.
6. Soluitur fundamentum num. 4. positum.
7. Qui dicant non esse licitum ob vllam causam te periculo peccandi exponere, & quomodo probent.
8. Exponitur quomodo liceat te periculo peccandi exponere.
9. Soluitur fundamentum num. 7. adductum.

- 10 Quid dicendum de accessu ad predicandum Evangelium in fidelibus, & conversionem meretricibus cum periculo peccandi.
- 11 Inferius parentem posse alere filios ex concubina domi retenta chirurgum mederi reverenda femina, custodiam carceris ministrare cibaria femina incarcerata.
- 12 Neque filius familiae tenetur patris domum deserere, neque scriba officium relinquere.
- 13 Item parochus non debet officium parochi deserere.
- 14 Quid de domino, cui debet concubina centum aureos.
- 15 Absolvendum sapere esse qui est in occasione proxima peccandi si proponit non peccare, affirmavit Ioan. Sanch. & refellitur.
- 16 Si cessat periculum, tamen non cesset occasio, absolvi potest.
- 17 Si non tenetur penitens occasionem deserere, absolvi potest.
- 18 Si tamen tenetur non debet Confessarius absolvi quin prius penitens occasionem fugiat, tamen si semel, vel iterum possit.
- 19 Quae dicta sunt procedunt tam in vero peccatore, quam in eo qui sic reputatur.

1 **C**onstat apud omnes non solum peccatum veniale, sed etiam rem de se indifferentem fieri mortalem, si occasio mortalis, & proxima tibi sit incidenti in mortale. Ratio est manifesta, quia eodem praecipito, quo tenetur peccatum mortale non admittere, tenetur & proximum illius periculum vitare, quia si non eui as, cum possis, conuinceris sane amare peccatum illud, cuius amas periculum. Suarez tom. 5. in 3. p. disp. 18. sect. 3. num. 16. Ex quo fit te obligatum esse in confessione manifestare peccatum cum omnibus suis circumstantiis cuius periculo te exposuisti: sic Alcozet sum. c. 10. fol. 74. Th. Sanch. lib. in Decal. c. 8. n. 4.

2 Illud autem dicitur periculum proximum, & mortale peccandi, quod frequenter ad peccatum inducit, vel attentata tua fragilitate te in peccatum infligit, & passim se offerit: sic Suarez 4. tom. in 3. p. disp. 31. sect. 2. ad finem. Nauar. sum. c. 3. n. Thom. Sanch. lib. 1. in Decalog. cap. 8. n. 1. Neque ad hanc occasionem, & periculum proximum requiritur domi concubinam habere: si alibi habeas pro tua voluntate, liberque tibi sit aditus ad illam, ac si tecum habitaret, sicut leones solent effugere, vt liberius abique metu iudicis concubinariam vitam transigant: sic Ioan. Sanch. disp. 10. sect. 3. Neque necesse est, peccatum esse opere consummatum, sufficit esse solum in voluntate vt teneatur occasio illius vitare, quia iam illud est peccatum mortale: quare si domi retines feminam, ex cuius praesentia moueris illam lasciuie desiderare, ab eius consortio te debes separare, sic Graffius 1. p. decis. lib. 1. cap. 26. nu. 16. Nauar. in sum. c. 3. n. 23. Chapiau. in de casib. referuat. in examine confessor. fol. 386. Ioan. Sanch. n. 13.

Dixi si te frequenter ad peccatum inducitur, nam si semel aut iterum peccasti, pluries vero restitisti, non videtur occasio proxima, & mortalis peccati: sic Ioan. Sanchez disp. 10. sect. 3. num. 17. cum Anton. Fernand. in instruct. confessor. document. 6. num. 3. fol. 26. & colligitur ex Nauar. sum. cap. 4. n. 42. vers. de cimo nono, ubi requiritur ad hoc vt tactus dicatur peccatum mortale, vt quasi temper mortaliter peccare faciat personas, quae sunt eiusmodi qualitates.

3 Triplex est pro intelligentia huius materiae transtanda quaestio. Prima, an sit occasio proxima peccandi mortaliter, propositum committendi quodcumque veniale; quod se tibi utile obtulerit. Secunda, an ita malum sit te exponere periculo peccandi, mortaliter, vt nulla ratione honestari possit. Tertia, an existens in periculo peccandi, ex eo quod proponat non peccare, quin te tali periculo remoueat, possit, & debeat absolui.

4 Circa primam quaestionem Thom. Sanchez lib. 1. in Decal. c. 5. n. 4. & Bonac. disp. 2. de pecc. q. 3. p. 5. n. 17. affirmant propositum committendi omnia venialia, quae te tibi obtulerint, esse peccatum mortale. Mouentur, quia peccata venialia ad mortale disponunt, vt tradit, S. Thom. ab omnibus receptum 12. q. 83. art. 3. & colligitur ex Ecclesiast. 18. Qui spernit modica paulatim, decider. Ergo qui illa vult committere, in manifestum periculum committendi mortale se exponit: ergo peccat mortaliter. Additque Sanchez non solum propositum generale committendi omnia venialia, quae te tibi obtulerint, in veniale esse sed etiam propositum committendi omnia venialia in materia periculosa, vt luxuria: nam si in hac materia habeas propositum admittendi confabulationes aspectus, tactus quoties solum venialia fuerint, peccas (inquit) mortaliter, eo quod certum libidinis mortalis periculum sit.

5 Verum supradicta sententia mihi tempore difficultis apparuit. Fateor namque habentem longo tempore propositum committendi venialia quaecumque merito timere posse esse à Deo despicendum, & relinquentem in mortale incidere: at ex vitulis propositis, praecipue si longo tempore in illo non perseveret, non credo esse in peccato mortali. Moueor primo, quia peccata venialia, etiam ad mortale disponant, non

disponunt proxime, & mortaliter, sed remote, cum saepe videamus homines, qui de fugiendis venialibus nihil curant, mortale non committunt. Ergo venialia de se non sunt disposita proxima mortalis. Ratio est, quia licet venialia peccata animam labefactent, & charitatem refrigerent, hominemque in interitum adducant: at propositum non committendi mortale exercitiumve operum pietatis, & religionis detinent, firmumque reddunt animum, ne corruat; quod enim ex vna parte deperditur, alia via reparatur. Secundò propositum facienti venialia, ideo esse potest peccatum mortale, quia est propositum periculi, & occasionis proxima committendi mortale: sed hac ratione esse non potest. Ergo ex nullo capite esse potest mortale. Probo minorem. Vt illud mortale periculum, & occasio proxima committendi mortale consistit in omnibus venialibus simul sumptis, vel in aliquibus; Non in aliquibus tantum: aliis propositum committendi aliqua venialia in qualibet materia diceretur esse propositum committendi mortale, quod est pliusquam falsum: praeterquam quod signati non possit, quae venialia haec debeant esse. Neque etiam consistere potest hoc periculum in omnibus venialibus simul sumptis, cum nunquam dari possit casus, in quo haec committantur. Ergo propositum illa committendi, non est propositum alicuius periculi, & occasionis mortalis, quae de facto esse possit. Tertio ex opposita sententia sequeretur quemlibet obligatum esse sub graui peccato vitare aliqua venialia, nam si omnia sunt occasio proxima mortale committendi, & quilibet tenetur non te exponere occasionei proxima committendi mortale, efficitur teneri peccata aliqua vitare. Rego ergo, quod, & quae haec sunt. Certè signari non poterunt. Item nostra salus non consistit solum in obseruatione praecipitorum obligantium sub mortali, sed etiam in obseruatione praecipitorum obligantium sub veniali. Iquidem vitatio venialium, ad vitacionem mortalis necessario requiritur. Tandem tenetur quia ad contritionem habendam, non solum contenti de mortalibus, sed etiam de venialibus, vt pote illorum dispositionibus proximis quae certè concedi non debent: sed potius concedendum esse propositum non vitandi venialia compati posse cum proposito summo non admittendi mortale.

6 Ex his solummodo manet argumentum adductum in fauorem Thomae Sanchez. Fateor namque propositum committendi venialia disponere ad mortalia, sicut & quodlibet aliud veniale disponit. Non enim dubium est veniale esse inde liberatione ad mortale deliberatum disponere, & veniale esse paritate materiae ad graue eiusdem, sicut enim leuis disponit ad graue, & graue ad graue eiusdem, sicut enim leuis disponit ad mortale, te constituit in magno, & aperto vel probabili periculo illius, ac prouide non efficitur mortale ratione periculi praesentis, vt optime notauit Salas 1. 2. tom. 2. quest. 83. tractat. 13. disputat. 16. lect. 23. num. 67. sine. Quare solum propositum committendi illa venialia, quae occasione proxima fuerint mortalis peccati, erit mortale, vel propositum committendi illa venialia, quae simul sumpta mortale constituunt, vt si proponas multa facta committere in parua quantitate, licet enim quodlibet factum per se leue sit: coniunctum cum aliis non leue, sed graue est vt statim dicemus. Extra huiusmodi casus propositum committendi venialia, non est peccatum mortale, vt tenet Salas. disputat. 19. sectione 25. numer. 89. §. sed auctores.

7 De secunda quaestione non desunt Doctores, qui affirmant ob nullam causam temporalem, licitum esse te exponere certo, vel probabili periculo peccandi, docet Lorca 2. 2. sect. 3. disp. 28. num. 9. Affirmans ob bonam spirituale proximi non licere tibi exponere tali periculo. Graffius in decisionibus lib. 1. cap. 28. Ludouicus Lopez 1. part. instruct. cap. 21. §. ad secundam rationem. & cap. 12. §. tertium notabile. & corollario vltimo. & alij. Mouentur, quia bona spiritalia, cuiuslibet temporali bono preferenda sunt. Ergo ob conseruationem bonae propriae, vel alterius salus periclitatur, non erit legitimus ordo Charitatis si tuam delectas, & alienam respicias: delectis autem, si ob vitandum alterius peccatum te peccato exponas. Ergo non erit tibi licita talis expositio.

8 Nihilominus communi veraeque sententia docet licitum esse ob grauem, honestamque causam te periculo peccandi exponere, vel si iam expositus es, periculum non deserere docet Neartus sum. cap. 3. n. 14. Suarez 4. tom. disp. 32. sect. 2. circa finem. Thom. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 8. num. Emanuel Saa verbo peccatum, num. 6. Salas 1. 2. quest. 6. artic. 6. tractat. 3. disp. 3. sect. 1. num. 31. §. inferius alijque circa finem. Basilus de Leon lib. 5. de matrim. cap. 35. num. 4. Ioannes Sanchez in numerosos referens & videtur expresse tradi in cap. consultationi, de frigidis ubi permittuntur coniuges, quorum matrimonium ob impotentiam est irritum simul habitare vt fratres. At constat aperte ex tali cohabitatione periculum tactus necessarium esse. Ergo ob rationem vrgentem scilicet, ne decet

scandalum periculum peccati permittitur. Ratio huius conclu- sionis est manifesta: quia periculum peccati, non est peccatum formaliter, sed solum occasio eius. Ergo potest aliqua ratione honestari. Item in tantum periculum peccati: peccatum est, in quantum est tibi integrè voluntarium, seu in quantum ceteris quantum est tibi integrè voluntarium, seu in quantum ceteris illud gratis amare: at si virgine aliqua occasione illud suscipis, non tam dici potes amare periculum, quam illud subire, pro- grege docuit Basilium confiteatur. mon. s. c. 4. pag. 489. ubi inquit, qui virgine aliqua causa, & necessitate se periculo obicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen aliàs nollet, non tam dicitur amare periculum, quam iocundus illud subire, & ideo magis proinde dicitur Deus ne in illo peccet.

9 Neque obstat ratio in contrarium adducta. Fatemur nam- que bona spiritualia exhibere temporali bono p. ferenda esse, non tamen inde sequi vitiationem periculi peccati præfere- dam esse: exhibere alia damno temporali certo, quia periculum peccati non est peccatum in se, nisi quatenus sine necessitate amatur, neque etiam inducit necessitatem peccatum aliud dam- num temporale est certum, & inevitabile, vt supponimus. Ergo hoc est præferendum illi.

Ad secundum respondeo, si salus alterius, æque ac tua pe- riclitatur, concedo, te non teneri tuam periculo exponere. At si alterius salus necessario periclitatur, tua verò solum contingit, vt coniungit, quando infans existens apud infantes mo- riturus est sine Baptismo. si tu non accedis: at si accedis, timere potes subversionem; existimo certe non solum te posse, sed etiam debere te illi periculo exponere ob infans salutem. Non enim infans spoliarī debet iure suo. quod habet ad Baptis- mum ob infidelitatem matris, vel fragilitatem baptizantium: & in tenet Bannes. 2. quest. 26. art. c. 5. §. 6. si quis querat Azor. 2. in lib. 12. cap. 4. ante finem. Valentia tom. 3. disp. 13. quest. 4. §. 6. Suarez de charitate. disp. 9. lect. 2. num. 3. plures referunt Ioan. Sanchez disp. 10. sect. 1. num. 9. Neque obstat hoc illi Christi Domini Matth. 16. Marc. 8. Luca. 9. Quid potest homini, si vniuersum mundum laqueat, anime vero sue detrimentum paratur: aut quam dabit homo commuta- tionem pro anima sua? Non enim sensus huius loci est, nihil prodesse homini lucrari totum mundum, si alicuius peccati pe- riculo se exponit urgente causa. sed potius sensus est nihil prodesse homini lucrari totum mundum, si alicuius peccatum committat, peccatum enim est detrimentum anime, non peccatum peccati, quo statim peccatum vitari potest.

10 An vero possis ad infidelis accedere gratia illos con- uertendi cum periculo subversionis, & ad prædicandum here- teticibus cum periculo peccandi? Mihi probabilius multo est te posse, quia tunc est sufficiens causa honestandi tale periculum cui tu te exponis: neque censendum est tunc fore verè pericu- lum, sed iudicio auxilio facie vincendum: & ita docet D Tho- mas 2. 2. quest. 10. art. 9. in fine corpore. Salas 1. 2. tract. 8. dispu- tat. 2. art. 1. §. 1. num. 60. §. ad secundum argumentum, & late plurius relatis tom. 2. quest. 74. tract. 13. disp. 6. lect. 17. n. 105. §. 106. & Sotus lib. 5. de insti. quest. 1. art. c. 6. in fine 2. concl. Ioan. Sanchez, disp. 10. lect. 8.

11 Ex his infero primò, posse, imò teneri parentem alere filios ex concubina, qui nec sperari possunt ad matrem, neque alia via possunt vitam querere, et si periculum habeat lapsus cum concubina: sic Ioannes Sanchez supra n. 9. circa medium. Item chiturgus potest verenda feminæ curare cum periculo confensus: idem si aliqua femina inclusa sit in aliquo secre- to loco, vt sit in cæcibus inquisitionis, ad cuius sustentationem solas callos carceris occurrat, potest officium exercere, et si periculum habeat peccandi cum illa, si aius non sit per quem cibaria ministrat. Ratio omnium est, quia damnum, quod proximè euenit ex omissione harum actionum, est graue, & inevitabile: damnum autem, quod tu incurris, vitare potes auxilio Dei, quod non desit, præcipue cum non tua voluntate, sed ob eius beneficium in tale damnum, hoc est, periculum peccandi incidis.

12 Infero secundò, filium familiæ non teneri domum patris deserere, in qua adest occasio peccandi, nec mercatoris, & scribæ ab officio propriis abstinere, et si in illis habeant occa- sionem peccandi: quia tunc non est illis voluntaria occasio, sed iniuncta illam incidunt quam cum graui detrimentum vitare ne- quequam tenentur: Ita Nauarr. summ. cap. 3. n. 4. Grassi lib. 1. d. c. 1. cap. 28. n. 25. Anton. Feroand. in fruct. confessor. document. 6. Ioan. Sanchez, disp. 10. n. 10. §. 11.

13 Infero tertio, neque parochum esse obligatum desere- re officium, et si expectat voluntariè postui occasione desump- ta ex auditu in confessione, sufficit enim si proponat firmiter amplius non conuente: at Confessarius qui liberè confessiones audit, & facillè potest illas fugere, tenetur fugere, ne se periculo exponat, quia ob opus consilij non grauius necessarium, non debet peccandi periculo se exponere. Dixi, si facillè potest non se deserere officij constandi, sequitur aliqua nota honoris, & fame Confessarij, non debet abstinere, in his consenti. Ioan. Sanchez supra disputat. 10. numer. 18. cum Lopez 1. part. in fruct. cap. 25. §. p. hoc ultra. Nauarr. summ. cap. 3. num. 26.

14 Tandem infero Ioannes Sanchez num. 20. non teneri dominum expellere domo concubinam, cui dedit mutuos cen- tum aureos, quorum recuperandorum spes nulla est, si illam è domo expellat: neque econtra ipsam teneri à domo exire, si exiens non recuperata est, quæ sibi debetur. Verum huiusmodi iudicium non facillè admitterem, pensanda enim est occasio: si enim diuturna sit, & grauius moueat, censuram admit- tendum esse debitor, ex cuius amissione non graue damnum, tibi veniat. Nam quilibet teneretur saluti propriae consulere etiam cum aliquo temporali detrimento.

15 De tertia questione, an debeat absolui, qui est in occa- sione proxima peccandi, ex eo quod proponat firmiter non peccatum? Ioannes Sanchez illa disputat. 10. numer. 4. au- lus est affirmare non solum semel, sed ter, & quater posse ab- solui, & loquitur, quando liberè potest occasionem deserere, adducit pro sua sententia aliquos Doctores: qui in casu occa- sionis proxime nihil minus dicunt, præcipue adducit Suarez tom. 4. de pœnitent. disp. 32. lect. 3. num. 3. qui dicit posse peni- tentem absolui, antequam exequatur id, quod facere tenetur: quia satis est habere firmum propositum suam obligationem implendi, cui credendum est, præsertim, si tunc primum incidit in eam occasionem, & non est inuenus infidelis, seu incons- tans in similibus propositis, neque ex alijs coniecturis potest talis suspicio probabilitè concipi: ex eo igitur quod dicit præ- ssum, infero Sanchez sentire Suarium posse ter aut quater absolui: quis non videat, quam leuiter interat & quam inuis- sè, cum potius inferri debet secunda vice non esse absoluen- dum, si iam ingenuus fuit infidelis, & inconstans in similibus propositis: imò si Ioannes Sanchez vellet attendere Suarium, pauò inferius vidisset non esse absoluen- dum ter, vel quater. Aliquando, (inquit Suarez,) oportet remittere peniten- tem, & illum non absoluerit, donec suam obligationem im- pleat: præsertim, quando iterum, atque iterum illam con- fessus est, & implere promisit, neque impleuit, quia aliàs re- linquetur in morali occasione peccandi, & eius propositum mor- taliter non potest iudicari efficax, quandoquidem conuincitur esse in magna mora & posse, & non facere: quapropter oportet Confessores in hoc esse cautos, & constantes, ne grauentur peccatis alienis: quod notauit Caieranus verbo restitutio, c. 6. & Anton. 2. part. tit. 2. c. 8. Nauarr. 1. 7. n. 34. §. cap. 26. n. 5. hac Suar. Quid ergo clariùs dici potest?

16 In hac ergo re primò certum est: si iam res sine muta- tione ita vt ceteris moraliter possit occasionem peccati cessare, sine dubio absoluen- dus est: hoc contingit: cum puella defor- mis facta est: sic Grassi lib. 1. d. c. 1. part. cap. 28. num. 9. Ioan. Sanchez disp. 10. lect. 8. n. 12. vel si cognatio inter ipsos esset suborta, quæ ab ipsis contemni non creditur, aut noua alia in- terferunt obstacula. Sanchez supra, cum Ludouic. Lopez 1. part. in fruct. 2. in prin. Anton. Fern. in fruct. conf. docum. 6.

17 Dico secundò, in casibus, in quibus penitens non tenetur fugere occasionem peccandi, eodem modo debet Con- fessarius cum illo procedere, ac procedit cum habente consue- tudinem iurandi falsò, vel murmurandi, vel se polluen- di, sicut enim hos absoluit, quoties intelligit firmum se emendandi ani- mum habere, ita absoluerit debet occasione ligatum. Expedire tamen (vt bene aduertit Suarez supra n. 4. Reginaldus tom. 2. praxi. lib. 8. num. 19. Grassi 1. part. decis. 1. c. 1. cap. 28. num. 23. Nauarr. summ. c. 3. n. 21. Coriolanus de casibus reservatis, lib. 7. c. Lopez 1. part. in fruct. c. 22. §. tertium notabile.) videre an ali- qua emendatio sit: nam si nulla apparet, differenda erit abso- lutio: non quia necessarium si differri, si de firmo proposito pro- babiliter constat, sed vt in interim tempore se amplius dispo- nat, aliquamque penitentiam faciat: quando autem nulla adest emendatio, sed fortè maior in dies peccatorum numerus augetur: satis certò potest Confessarius inferre non habere peni- tentem verum propositum se emendandi: quia in peccatum graue non ita facillè labitur quis, quando illud ex animo exercitatus est maiorique diligentia se præcauet, quidquid in contrarium sen- tiat Ioan. Sanchez supra n. 16.

18 Dico tertio, quando penitens tenetur deserere occa- sionem peccandi: etsi possit Confessarius semel aut iterum ab- solutionem concedere, antequam de facto expellat, eo quod sciat expullurum: raro tamen illam concedere debet, sed potius cogere penitentem, vt à se peccati periculum expellat, & sic liberum velit absolui. Moueat ad id affirmandum expe- rientia magistra: raro enim penitens (præcipue si ex illis est, qui semel in anno ad confessionem accedunt) occasionem ex- pellit iam absoluitus: sed iterum eisdem, & grauioribus peccatis se implicat, & confessarius non solum officium iudicis, sed Medici debet exercere, circa penitentem: ac proinde esto iudex esse ritè dispositum ad absolutionem ratione firmi pro- positi quod de præsentibus habet, idòque possit ex officio iudi- cis illi absolutionem concedere: at ex officio Medici tenetur medicamentum apponere, quod videt esse vnicè necessarium ad præcauendum futura peccata, timere enim iuste potest, non fore remouendam occasionem si absolutionem noui remota occasione concedant. In hac conclusione à fortiori conueniunt Doctores affirmantes, nec prima vice concubinatum esse absoluen- dum.

DE
CASTRO
PALATIO
TOM.
LIB. II
F. 2

quin prius expellat concubinam: hi sunt Rodriguez tom. 2. sum. cap. 46 n. 17 Navar. cap. 16. n. 20 Anton. Fernand. instruci. confess. document. n. 2 fol. 31. Margarit. confessor. fol. 30. Chapiavi. de casibus reservatis in fine fol. 386. Sivelet verbo concubinaris, quasi 2. & certe meo iudicio videtur fere decisa hęc con-
 tentia à D. Augustino in cap. satisfactio de penitent. dist. 3. ibi, satisfactio penitentia est peccatorum causis excedere, neque earum suggestioibus adiutum indulgere: & ibi Gloss. verbo causa, ait, vitiosum radicem nec sufficit ramos incidere, & opportunitates, vel occasiones peccandi, & c. videret interdum. g. dist. 81. ibi, Congruum est enim inde corporaliter auelli, ubi quisque illecebris deseruiuit, & cap. legitur. 2. q. 2. Gelasius Papa admonet Faultum, absolucndos non fore, qui in errore & occasione peccandi sua culpa immeriti sunt,

19 Dico vitio idem quod dictum est de vero concubinario, dicendum esse de eo, qui est in hominum opinione, ac proinde eodem modo esse, vel non esse absolucndum: quia quilibet tenetur non solum à se remouere occasionem peccandi, sed quę talis existimatur esse ob scandalum, Syluester verbo concubinaris quasi 2. Navar. sum. cap. 3. m. 10. & cap. 16. n. 10. Grassi lib. 1. de cas. 1. part. c. 28. num. 8. Ch. piauil. tract. de casibus reservatis in examine confessoriorum, q. 1 habetur in fine libri, fol. 386. Ioannes Sanchez disp. selectar. num. 15. Villalobos sum. tract. 1. d. fficent. 25. num. 4.

§. IV.

An peccatum veniale fiat mortale, si sæpius multiplicetur, & quid de scandalo.

- 1 Ex sola multiplicitate nullum peccatū veniale fit mortale.
- 2 Proponitur aliqua in contrarium.
- 3 Soluuntur supradicta.
- 4 Peccata que vniuntur in aliquo tertio, fieri possunt mortalia, si multiplicentur, secus si nullam habeant vniorem.
- 5 Comedens sæpe die ieiunij, tamen si singulis vicibus parum, violare grauite potest ieiunium, secus si pluribus distinctis diebus.
- 6 Intemperanter comedens peruenire potest ad mortale peccatum.
- 7 Laborans die festo pluries, tamen si singulis vicibus parum, violare potest festum.
- 8 Quid dicendum de eo, qui causa est, vt plures modicum quid accipiant die ieiunij, vel modicum laborent die festo.
- 9 Quid de omittente singulis diebus orationem Dominicam recitare, quam tenetur ex voto.
- 10 Quid si plura leuia vota violas eodem die, Proponitur prima sententia te peccare mortaliter.
- 11 Probabilis est oppositum.
- 12 Responderur fundamentis n. 10. adductis.
- 13 Si peccatum de se veniale grauitate proximum scandalizat, peccatum est graue. Reliqua de scandalo remittuntur tractanda tract. de charit.

1 Certum est apud omnes Catholicos, nullum peccatum veniale ex genere suo fieri mortale ex sola multiplicatione: quare si verbum otiosum est solum peccatum veniale, etiam si sæpius multiplicetur, veniale semper constituet, & idem est de alijs peccatis. Ratio est manifesta: quia multiplicatio non constituit actum in alia specie, neque auget peccati grauitatem intensiue, sed solum extensiue, hoc est, plura peccata eiusdem rationis constituit: vt bene probat Suarez lib. 3. de legibus, c. 28. n. 9. Azor. lib. 4. mist. moralium, cap. 9. q. 15.

2 Contrarium huius conclusionis videtur docere Vasquez 1. 2. quest. 96. disp. 158. cap. 6. num. 60. vbi ait, transgressionem legis frequentem esse mortalem, quia notabiliter læditur finis legislatoris, cui alijs venialis esset. Et confirmari potest in religiosis, quorum regule communes non solum ad culpam grauem, imò neque leuem obligare, quas tamen si passim transgrediantur, peccant lethaliter, eo quod videantur illa contemnere, & periculi transgrediendi vota exponi, tradit Abbas c. nam concupiscentiam, num. 1. & 5. de constitut. & ibi Felin. n. 11. in fine. Syluest. religio. 1. quasi 12. dicto 4. Valent. 2. 2. disp. 30. q. 4. puel. 5. versic. arguo ita est.

3 Verum hæc non obstat; quominus verissimum sit ex consuetudine, & multiplicatione venialis ex genere nunquam fieri mortale: quia finis legislatoris eodem modo læditur actibus repetitis, ac si repetiti non essent: quia, vt suppono, illi actus non vniuntur inter se, neque in obiecto, & consequenter non est, vnde mortale peccatum possit constituere. Exemplum autem de religioso nobis non contradicit. Fatemur namque, si ex transgressione plurium regularum ad culpam non obligantium exponeretur religiosus periculo transgrediendi vota, ob periculum esse mortale: at non video qua ratione huic periculo exponatur, Nihilominus tamen credo peccatum mortaliter, non ob supradictum periculum, sed ob scandalum aliorum, & specialem religionis ruinam, quæ sine dubio oritur ex illo te-

pido, & defectuoso procedendi modo; quis enim dubitare potest religiosum, qui passim silentium violaret, cubicula ingrederetur, epistolam sine licentia scriberet, & hæc parumper detret, scandalum fore alijs religiosis, & ruinam religioni non mediocrem allaturum, & tanquam pestem esse omnino à cœtu, & communicatione aliorum excludendum: ergo peccat mortaliter, si hæc faciat, vel propositum habeat ea faciendi, quia religiosus tenetur sub mortali ita viuere, & mores suos componere, vt merito in religione sustineri possit: ita tradit alijs relatis Thomas Sanchez lib. 6. in Decalog. cap. 4. num. 18. & seqq.

4 Quod si de peccatis venialibus, quæ ex paruitate materie talia sunt, loquamur, distinguendum est, alia enim inter se, & in ordine ad aliquem tertium, seu obiectum vniuntur, alia verò non, Quæ in aliquo tertio non vniuntur, qualia sunt iuramentum vera, sed indeliberata. hoc est iudicia carentia, quantumuis multiplicentur, semper retinent eandem malitiam. At peccata, quæ in aliquo tertio vniuntur, ita accrescit eorum malitia ex multiplicatione, vt peccatum à quod alijs veniale foret, mortale fit ob peccata venialia, quæ iam facta supponit. Explicis conclusionem, Futuris à Petro nummum regalem, committis peccatum veniale, repetis futurum aliquoties, sine dubio deuenies ad futurum, quod verè peccatum mortale fit: vno quia ex venialibus peccatis, mortale aliquod fiat, sed quia illud peccatum furti, quod alijs veniale foret, si alia furti facta non supponeret, fit mortale: quia illo furto completur damnum notabile, quod verè tale esse iudicatur: quod clarissimè constat, quando rem acceptam retines; pono enim quantitatem sufficientem ad peccatum mortale esse quatuor nummos argenteos; acceptis tres, si postea vnum, vel duos accipias, quis dubitat te peccatum mortaliter, cum duos accipis, siquidem verè es acceptor, & possessor grauis quantitatis alienæ: & idem est, etiam si de facto illos tres nummos argenteos non possideres, quia sufficit te possidere obligationem illa restituendi, quia hæc est possessio in virtute. Ratio est, quia materia præcedentium peccatorum venialium, vniunt mortaliter cum materia huius ultimi peccati: ac proinde hoc furto ultimo voluntarie amplectens totam illam materiam; siquidem intendis grauem quantitatem à Petro accipere, graueque damnum illi inferre. Quocirca quoties obiecta peccatorum venialium vniuntur, & mortaliter vnum efficiet, poteris peccando venialiter ad mortale peccatum peruenire. sic Vasquez 1. 2. disp. 146. c. 2. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 4. num. 9. & 10. Bonacina disp. 2. de peccat. q. 3. p. 5. n. 20. Suarez lib. 3. de legib. cap. 28. n. 11.

5 Ex his infero primo, te comedentem sæpius die ieiunij, violare ieiunium vltima illa comestione, quæ ad notabilem quantitatem peruenit; quia illa vltima comestio, est per se sumpta, leuiter temperantiam læderet: at vt coniuncta alijs, & illas supponens, grauitate lædit: mortaliter enim illis coniungitur, & quasi esset simul cum alijs facta reputari debet: ita Vasquez supra n. 4. & disp. 258. cap. 6. num. 60. Sanchez num. 11. & 15. Bonacina num. 27. Suarez lib. 5. de voto cap. 5. num. 11. Secus dicendum, si diuersis ieiunij diebus parum aliquid comedas; vel propositum habeas parum aliquid singulis diebus comedendi, quia vnum ieiunium cum alio non continuatur; neque comestio vno die facta, cum alterius diei comestione: sic supradicti Doctores. Neque propositum fertur in omnes illas comestiones coniunctim sumptas, sed in omnes separatam, & singulis diebus debitas; & prope debite sunt: quæ cum solum sint debite sub peccato veniali, nunquam est propositum de mortali: ita docet optimè Suarez in simili lib. 5. de voto, cap. 5. num. 16. §. difficultas.

6 Infero secundo, si intemperanter cibum sumas, & vltima comestione agnoscas tibi notabile damnum inferre: peccas mortaliter, quia iam amplectens obiectum grauitate distinet rationi; quod est secundum se graue non esset: at graue est redditum ob multiplicem præcedentem comestionem, sic Vasquez, Sanchez, & Bonacina supra.

7 Infero tertio te laborantem similiter die festo aliquoties, est singulis vicibus parum tempus consumas, peccas mortaliter, quando peruenis ad quantitatem notabilem, verbi gratia, duarum horarum, quia omnes illi labores mortaliter vniuntur, & quasi in eodem tempore facti reputantur: siquidem verum est dicere te laborasse ille die festo vltra duas horas; secus verò, si per quadantem singulis festis laborares; quia tunc sicut festa diuersa sunt, ita & labores sunt diuersi, neque vnum cum alio continuatur: sic Sanchez cap. 4. num. 11. Bonacina num. 25.

8 Infero quarto, non peccatum mortaliter, qui eodem die ieiunij in causa est, vt plures modicum quid accipiant, & in die festo per breue spatium similiter laborent: quia actus cuiuslibet personæ cum actibus alterius nullo modo continuantur: sic Bonac. c. 26. Sanchez n. 11. & 12.

9 Infero quinto, quid dicendum sit, si omittas plures dies recitare orationem Dominicam, vel dare elemosynam paruum, quam singulis diebus dare promissisti, an pecces mortaliter? Et quidem si in honorem illius diei, vel remedio salutis necessitatis singulis diebus facta est promissio, cœcus te non